

Кузнецова І.О.,
доктор мистецтвознавства

Лобода О.В., студентка

Національний авіаційний університет

ЗАСОБИ СТВОРЕННЯ СУЧАСНОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УКРАЇНСЬКОГО ІНТЕР'ЄРУ

Анотація. Відтворення національних мотивів орнаменту в оформленні житлових та громадських приміщень на сьогодні є поширеним способом. Виведено типи створення образу національного українського стилю. Сформовано основні засоби нанесення українського орнаменту в сучасному інтер'єрі.

Ключові слова: український орнамент, сучасний інтер'єр, конструкція, технологія, композиція, засоби, образ.

Аннотация. Кузнецова И.О., Лобода О.В. Использование украинского орнамента в современном интерьере. Воспроизведение национальных мотивов орнамента в оформлении жилых и общественных помещений сегодня является распространенным способом. Выведены типы создания образа национального украинского стиля. Сформированы основные средства нанесения украинского орнамента в современном интерьере.

Ключевые слова: украинский орнамент, современный интерьер, конструкция, технология, композиция, способы, образ.

Annotation. Kuznetsova I.O., Loboda O.V. The use Ukrainian ornament in the modern interior. The Playing national motives of ornament in the design of residential and public buildings today is a common way. Displaying types of imaging national Ukrainian identity. Formed the main means of applying Ukrainian ornament in the modern interior.

Keywords: Ukrainian ornament, modern interior, constructs, technology, composition, methods, image.

Постановка проблеми. В останнє десятиліття український орнамент використовується в сучасному побуті, поліграфічній продукції, рекламі та інтер'єрі, що в порівнянні з 90 роками ХХ століття зустрічався. На базі цієї проблеми виникає необхідність глибше дослідити способи створення образності в українському інтер'єрі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Логачева Л. [6] висвітлює можливості використання орнаменту на поверхнях. Селівачов М. [9] на базі комплексного аналізу широкого кола джерел розглядає традиційний орнамент як особливу систему художньої інформації. Степанова А. [9] досліджує теорію орнаменту де виділяє будову орнаментального ряду, який будується на законах композиції. Буткевич Л. [2] характеризує орнамент як культурно – історичний процес. Гурська А. [3] виділяє основу декоративної організації площини та поверхонь речей у поєднанні з витокami національного орнаменту.

Мета. Виявити засоби створення образного рішення в сучасному інтер'єрі в українському стилі.

Виклад основного матеріалу. В дизайні образність найчастіше аналізують з позицій виявлення в ній типового та індивідуального, об'єктивного чи суб'єктивного мислення [6]. Образне рішення в інтер'єрі виступає як ідентифікатор стилю, ідеї чи задуму, в даному випадку це створення образу в сучасному українському стилі. Закладена ідея в образ спроможна транслювати інформацію, змістовність образу й пов'язані з нею емоції та почуття. Образ в дизайні складає система, яка поділяється на три групи: кольорографічну (композиційна виразність), об'ємно – пластичну (об'єкти дизайну) та просторову (конструктивне зонування). Дана система використовується для подальшого дослідження способів образності в інтер'єрі. Створюючи певний образ, необхідно виділити способи, які будуть його відтворювати.

Існують різні способи образного рішення об'єктів дизайну за допомогою орнаменту. Один з яких це характерна подача орнаменту в залежності від технології нанесення. Технологія нанесення українського орнаменту базується на певному способі або операції його виконання.

В сучасному інтер'єрі існує основна група орнаментів (геометричний, рослинний, антропоморфний, зооморфний та витинанка), які використовуються для створення образного рішення в приміщенні.

Площинний орнамент подається в оформленні інтер'єрів (на стелях, підлогах, стінах, меблях) у вигляді рисунку чи розпису, з використанням різноманітних живописних та комп'ютерних технологій. Виступає як акцент, якщо необхідно виділити доміную в інтер'єрі чи об'єкті дизайну.

Об'ємний орнамент виступає в якості невеликої об'ємної скульптури, де фігура є окремим елементом орнаменту – геометричним, зооморфним, антропоморфним чи рослинним. Об'ємність простежується у вигляді скульптури чи на площині. В інтер'єрі об'ємний орнамент може мати вигляд полицки для книг, кронштейнів, дверної та віконної фурнітури.

Надійшла до редакції 09.07.2012

Рельєфний орнамент використовується для виділення окремих частин стелі, стіни, вікон. Плосковиймчаста різьба характеризується тим, що її фоном є плоска поверхня виробу, а рисунок створюють різної форми заглиблення. Плоско – рельєфне різьблення базується на нижчих точках рельєфу, що розміщені нижче оздоблюваної поверхні, а верхні точки знаходяться на рівні площини [4].

Цифровий орнамент представляє собою підвид графічного дизайну, що змінює свої характеристики на площині або на об'ємних об'єктах. Завдяки анімаційним ефектам відбувається гра елементів орнаменту. В комп'ютерній програмі задається певний алгоритм, завдяки якому кожна комірка змінює свої графічні характеристики. Зображення орнаменту може бути як статичне (незмінне положення елементів на протязі довгого часу) або динамічне (зміна положення елементів орнаменту за певний період часу). Мета використання: привернути увагу об'єкту, та визвати цікавість поданого зображення чи текстової інформації. В інтер'єрі використовується на модульних перегородках, найчастіше в громадських приміщеннях та на фасадах та вхідних групах.

Рухомий орнамент – являє собою об'ємні елементи орнаменту, які нанизані або прикріплені на механізм, що задає рух (вгору, в сторони, навкруги). Рух механізму задається комп'ютерною програмою, природним явищем (сила вітру) або фізичній силі людини. Даний вид орнаменту можна віднести до промислового дизайну, оформлення стендів, фальш фасадів.

Витинанка – це вид давнього українського народного декоративного мистецтва, що включає сюжетні та орнаментальні прикраси житла в ажурному та силуетному наповненні. Сучасне мистецтво витинанки поєднує у собі можливість об'єднати всі види орнаменту. Композиції можуть мати різноплановий характер і при цьому формувати художній образ в інтер'єрі. Витинанки в сучасному інтер'єрі використовуються так як об'ємні елементи, так і в якості огорожуючих конструкцій (перегородки, перила, стійка ресепшн,

декор). Матеріали для виготовлення витинанки можуть бути як штучні (акрил, пластик) так і натуральні (деревина, глина). Витинанка втілюється переважно як статичний елемент в інтер'єрі або в екстер'єрі. Проте сама людина має можливість змінювати положення об'єкта завдяки певному механізму або своїй фізичній силі.

Найпоширеніша організація простору в інтер'єрі українського стилю має шестикутну та п'ятикутну неправильну форму, які утворюються внаслідок підвісного декору чи несучих конструкцій. Дана форма широко використовується в оформленні дверей та вікон, візуально робить стелі високими (табл.1).

Т-образний тип в приміщенні складається з несучих або декоративних конструкцій колон та балок. Вони поділяють приміщення на функціональні зони та декоруються різними способами образного рішення. Поєднується з такими типами образного рішення як: конструктивного зонування та неправильним (шести – або п'ятикутним). Замість колон в приміщенні може бути декоративна піч або камін.

Тип конструктивного зонування є мобільним та вертикально поділяє приміщення за більш закриті функціональні зони. В інтер'єрах громадського харчування конструктивний тип зонування виступає в якості огорожуючих конструкцій (паркан, тин). Дані конструкції використовуються як декоративні, підвісні та з різним нахилом, поєднуються з освітлювальними приладами чи декором.

Одним з головних способів у формуванні образності приміщень виступає колір та композиційні способи, зокрема точка, лінія, пляма, фактура та текстура.

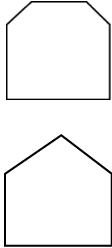

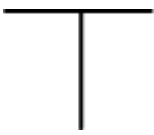

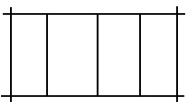

На представленій таблиці №2 показано, що в інтер'єрах громадського харчування використовуються акцентні кольори. В ресторані «Козачок» головна стіна пофарбована в зелений колір, що виділяє присутні на ній меблі та декор. Плямоподібний спосіб виділяє ті місця в інтер'єрі, на які необхідно зорієнтувати свою увагу. Наприклад, в ресторані «Червона калина» деяка область стіни виокремлена плямою, всі присутні

Рис.1. Способи нанесення українського орнаменту в інтер'єрі в залежності від технології

Таблиця №1.

Типи образного рішення на прикладі закладів громадського харчування

Тип образного рішення		Назва закладів громадського харчування	
п'ятикутна		<i>Ресторан «Козацькі забави»</i>	<i>Ресторан «Козачок» м.Київ</i>
Т – образна		<i>«Варенична на Хрещатику»</i>	<i>Ресторан «Мисливська хата»</i>
Конструктивног о зонування		<i>Кафе «Соняшник»</i>	<i>Кафе «Млинці товстунці»</i>

Таблиця № 2

Вирішення інтер'єру за допомогою кольорових акцентів

Ілюзія зорового сприйняття простору в залежності від кольору	Заклади громадського харчування	
Плямоподібність	<i>Ресторан «Козачок» м. Житомир</i>	<i>Ресторан «Козачок» м. Буковель</i>
Лінійність	<i>Ресторан «Червона калина»</i>	<i>Ресторан «Козачок» м. Гурзуф</i>

на ній елементи декору виглядають цільними та контрастними по відношенню до приміщення. Пляма в інтер'єрі виступає як об'єднуючий спосіб.

Точка змінює свою розмірну конфігурацію відповідно до формування рисунку на площині чи об'єкті. Від розміру точка здатна перетворюватися в пляму і візуально переважає центр композиції. Від щільності точок формується лінія. В інтер'єрах закладів громадського харчування лінія формує межі та напрям нанесення орнаменту чи декору. Лінійний спосіб образного рішення дозволяє візуально звзвити чи видовжити приміщення. Зорові ілюзії сприйняття здатні впливати на образне рішення в інтер'єрі.

Об'єкти дизайну в інтер'єрі виділяються не тільки кольорографічними способами але і текстурою, яка являє собою певний рисунок відповідно до образного рішення приміщення. Декоративні або конструктивні елементи візуально змінюють свій розмір залежності від масштабності нанесеного рисунку. Доречний приклад в ресторані «Червона калина», на стелі зображені виїмки, що додають гри в приміщенні (табл. № 2).

Висновки. Вирішення образності в українському інтер'єрі створюється за такими засобами: технологічного нанесення, конструктивного рішення, композиційної виразності, ілюзорності зорового сприйняття простору.

В оформленні об'єктів дизайну для створення образу українського стилю орнамент використовується за наступними способами: різьблення, рельєфності, об'ємності та площинності.

Подальші перспективи дослідження. Необхідність розробити класифікацію українського орнаменту, виявляючи основні критерії його створення. Дана класифікація необхідна для більш детального структурного поділу національного орнаменту.

Література:

1. Барышников А. П. Закономерности композиции орнамента по содержанию, ритмическому строю и по изобразительным средствам орнаментальной композиции: Дис-я д-ра искусствоведения: 17.00.05. Изобразительное искусство. / А. П. Барышников – М.: 1954. –365 с.
2. Буткевич Л. М. Орнамент как процесс. / Л. М. Буткевич. – М.: МГТУ, 2000. – 359 с.
3. Гурська А. С. Мова та грамастика українського орнаменту. / А. С. Гурська – К.: Альтернативи, 2003. –144 с.
4. Логачева Л. А. Різьба по дереву. Альбом орнаментів. Випуск III. / Л. А. Логачева. – К.: Народна творчість, 2001.- 48 с.
5. Лобода О.В. Відмінності українського орнаменту за історико географічними регіонами України. Місце дизайну в промисловій політиці України // Всеукраїнська студентська конференція, м. Черкаси, 20 -21 квітня. – Черкаси: ЧДТУ, 2010. –100 – 105 с.
6. Мигунов А. С. Художественный образ: эстетический анализ / А.С. Мигунов. – М.: МГУ, 1980. – 97 с.
7. Мурзина А. Цвет в интерьере. / А. Мурзина – М.: Харвест, 2010. –160 с.
8. Селівачов М. Р. Лексикон української орнаментики (іконографія, номінація, стилістика, типологія). / М. Р. Селівачов – К.: Редакція вісника Ант; Ніжин: ТОВ Аспект-Поліграф, 2005. –400 с.
9. Степанова А.П. Теория орнамента. / А.П. Степанова. — Ростов н/Д : Феникс, 2011. —149 с.